

Asia: VN/8566/2021

Sosiaali- ja terveystieteiden korkeakoulutuksen kehittäminen -hanke (SOTEKO)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot loppuraportista

Raportin vahvuutena on laaja alan koulutuksen tarkastelu. Työryhmä huomioi hyvin aiemmat raportit ja kokosi taustaksi paljon taulukoita yms. Sote-alan koulutuksen laaja-alainen tarkastelu on hyvä lähtökohta, mutta samalla haasteellinen toteuttaa. Osa asioista, kuten jatkuvan oppimisen ja sote-uudistuksen vaatiman uudistuvan osaamistarpeen tarkastelu jäi pinnalliseksi. Raportissa on paljon koko sote-alaa koskevaa asiaa, joten hämmentävää on se, miksi kuntoutusalan koulutuksen tarkastelua ei tehty osana kokonaisuutta. Kuitenkin mm monialaisuus ja siirtymät alan sisällä ovat keskeisiä asioita, joita tulisi tarkastella kokonaisuudessa.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia sosiaalialan siirtymien sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 1-6)

Sosiaalialan siirtymien tarkastelun lähtökohtana on nykyinen sosiaalityön yliopistokoulutus, jolloin sosiaalialan YAMK koulutuksen suorittaneiden siirtymä maisteriopintoihin edellyttää edelleen suuren määrän nk. siltaopintoja, Tarkastelussa ei ole lähdetty työelämätarpeesta ja huomioitu niitä vahvuuksia, mitä molempien korkeakoulujen tutkinnot tuottavat. Tämän tarkastelun pohjalta olisi ollut tärkeä arvioida tasavertaisesti molempien korkeakoulujen kehittämistarpeita siten, että siltaopinnoista voitaisiin luopua. Toivottavasti tämä selvitys tullaan tekemään lähivuosina,

Siirtymiä ja yhteistyötä kehittävä vuoropuhelu ja uudet koulutusyhteistyömuodot korkeakoulujen (amk ja yo) kesken on tärkeää kansallisesti tehtävän arviointityön rinnalla.

Mitä sosiaalialan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Korkeakoulujen yhteistyön tiivistämisellä ja opiskelijoiden ristiinopiskelun mahdollisuuksien vahvistamisella saavutetaan joustavia ja nykyistä lyhyempiä koulutuspolkuja. Lähtökohdaksi tulee ottaa siltaopintojen poistaminen, kuten muillakin aloilla on pystytty toimimaan. Alan moninaiset tarpeet edellyttävät lisää työvoimaa ja siten koulutusrakenteet on tärkeä saada lyhyemmiksi.

Keski-Suomessa EduFutura-yhteistyössä (Jamk, Jyväskylän yliopisto ja Gradia) tavoitteena on vahvistaa ristiinopiskelua ja siten joustavoittaa erilaisia koulutuspolkuja opiskelijan urapolun

mukaisesti. Tämän käytännön vuoropuhelun ja yhteistarjonnan kautta on mahdollista avata uusia ratkaisuja alan kehittämiseksi.

Näkemyksenne koskien ehdotuksia terveystalan koulutuksen siirtyminen sujuvoittamiseksi korkeakoulusektorien välillä (ehdotukset 7-11)

Ehdotettu siltaopintojen laajuus 60 op ei huomioi alemman tutkinnon ja YAMK-tutkinnon suorittaneiden osaamista ja siltaopinnoista olisi hyvä päästä kokonaan eroon ja päinvastoin kannustaa opiskelijoita etenemään opinnoissaan. Mainittakoon, että AMK ja YAMK tutkintokokonaisuus on laajuudeltaan 330-390 op.

Mitä terveystalan siirtymiä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Siirtymien tueksi on hyvä avoimesti tarkastella moninaisia opintomahdollisuuksia ja tunnistaa osaamista ristiinopiskelun ja aikaisemman osaamisen tunnistamisen keinoin ja hyväksilukea hankittua osaamista. On myös tärkeää, ettei synny koulutuksellisia umpiperiä, vaan aikaisemmin opittu vie opintoja aina eteenpäin.

Näkemyksenne ehdotuksista kaksoistutkintojen kehittämiseksi (ehdotukset 12-13)

Kätilökoulutuksen osalta on tärkeää kuvata koko koulutuksen rakenne ja pituus ja on ongelmallista, jos tutkintokoulutus kokonaisuutena kestää yli viisi vuotta. Kätilökoulutuksessa ammattipätevyyteen johtava harjoittelun työkirja sisältää kätilökoulutuksen kaikki tarvittavat erityisalueet ja ne täyttyvät jo nykyisessä koulutusmallissa. On erikoista, jos esitetyn 18 kk koulutuksen jälkeen on pätevä työskentelemään kätilön tehtävissä Suomessa, mutta pätevytykseen muualle Eurooppaan, tulisi vielä suorittaa vuoden työssä olojakso. Ehdotuksissa ei käy ilmi, mitä erityistä tuo vuoden työkokemus pitää sisällään ja millaisessa työssä vaadittava EU-pätevyys voidaan saavuttaa.

Mitä kaksoistutkintoja koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Kaksoistutkintojen osalta on tärkeä taata opintojen joustava eteneminen, sekä varmistaa, ettei koulutusaika veny liian pitkäksi, joka voi heikentää alan vetovoimaa. Kaksoistutkinnon muuttamista ylemmän AMKn tutkinnoksi ei ole kannatettavaa. Perusteluna on koulutuksen jatkumo sisällöllisesti samantasoisena, myöskään palkkaus ei tue ajatusta ylemmästä tutkinnosta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu varmistaa osaltaan kätilökoulutuksen teoreettisen ja harjoitteluun liittyvien laatuvaatimusten mukaisen jatkumon. Kätilökoulutuksessa harjoittelupaikat valitaan siten, että harjoittelun työkirjan mukaiset osaamiset toteutuvat.

Näkemyksenne korkeakoulujen sosiaali- ja terveystalan vetovoimaa ja harjoittelua koskevista ehdotuksista (ehdotukset 14-35)

Alan vetovoiman osalta on tärkeää, että viestintä alasta on positiivista ja kannustavaa. Erilaiset urapolut ja työnkuvan laaja-alainen esittely on tärkeää viestinnällisesti.

Sote-alan harjoittelussa tulee benchmarkata muiden alojen käytänteitä. Raportissa vahvuutena on esitykset palkallisesta harjoittelusta sekä opiskelijoiden osallistuminen harjoittelupaikkojen TKI-työhön. Näin opiskelijat osallistuvat alan kehittämiseen ja saavat nykyistä paremmat valmiudet alan kehittämiseen. Harjoittelun kehittämisen kokonaisuus vaatii oman selvitystyön. Tärkeää on kehittää

myös ammattikorkeakoulun ja yliopiston opiskelijoiden yhteneviä harjoittelun olosuhteita ja periaatteita.

Mitä vetovoimaa ja harjoittelua koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Keski-Suomessa Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia ja Jyväskylän yliopisto muodostavat EduFutura osaamiskeskittymän (oppiminen, tutkimus ja kehittäminen). Tarkoituksena on luoda yhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa EduFutura Sote LivingLab -toimintamalli, joka mahdollistaa aidoissa sotealan toimintaympäristöissä tapahtuvaa, käyttäjät osallistavaa tutkimus-kehittämis-koulutus-innovaatio-oppimistoimintaa.

Tavoitteena on luoda vetovoimaiset ja tarvelähtöiset koulutus- ja urapolut sosiaali- ja terveysalalle. Toimintamallia voidaan laajentaa koskemaan myöhemmin myös yksityissektoria ja järjestöjä. Yhteistyö rakentuu (1) Sote LivingLab toimintamallille (“tutkimushoivakoti”) ja sen konseptin luomiselle sekä (2) “Harjoittelusta rekrytointiin –polun rakentamiseen. Tämän polun päätavoitteena on vahvistaa kansallisten ja kansainvälisten opiskelijoiden sote-alalle työllistymistä ja vahvistaa alan pitovoimaa.

Näkemyksenne jatkuvaa oppimista koskevista ehdotuksista (ehdotukset 36-42)

Jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa on keskeisiä kehittämistä vaativia asioita, mutta mm Digivision mahdollisuudet jäävät raportissa toteamisen tasolle. Raportissa on hyviä nostoja, mutta mm rahoituksen epäselvyys haittaa kehittämistoimien eteenpäin vientiä

Mitä jatkuvaa oppimista koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomioida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Raportissa on ehdotuksia, joita jo tehdään ja niihin liittyvää kehittämistä on tärkeä jatkaa. Kuitenkin valtakunnallinen vuorovaikutus ja sopiminen tärkeää, jotta korkeakoulujen keskinäisen kilpailun sijaan varmistetaan valtakunnallisella tasolla järkevä profiloituminen ja siten jatkuvan osaamisen kustannustehokas ja laadukas toteutus. Digivision myötä on aika siirtyä alueellisesta jatkuvan oppimisen tarjonnasta valtakunnalliseen tarjontaan.

Keski-Suomessa EduFutura-yhteistyössä suunnitellaan ja toteutetaan jatkuvan oppimisen tarjontaa korkeakoulujen yhteistyönä.

Näkemyksenne mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämisestä (ehdotukset 43-50)

Suomessa mielenterveyden ongelmat, sekä päihteisiin ja läheisväkivaltaan liittyvät ongelmat vaativat käytännössä kaikkien sote-ammattilaisten osaamista ja on perusteltua lisätä tämän alan koulutusta jo perustutkinnon rakenteeseen.

Mitä mielenterveyspalvelujen osaamistarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittämistä koskevien ehdotusten toimeenpanossa tulisi huomoida? Miten edustamanne organisaatio voi tukea ehdotuksia?

Mielenterveysosaamisen kehittämisessä on hyvä lisätä moniammatillisuutta ja työelämäyhteistyötä. Yhteistyötä voidaan vahvistaa erilaisin TKI-projektein, sekä lisäämällä moniammatillista osaamista tukevaa opetusta ja harjoittelua.

Näkemyksenne sote-uudistusten edellyttämiä osaamistarpeita koskevista ehdotuksista (ehdotukset 51-54 ja luku 7)

Raportti jää pinnalliseksi tältä osalta ja on lähinnä jo tiedossa olevien asioiden toteamista. On tärkeää, että korkeakoulut ja työelämän yhteistyössä jatkavat osaamistarpeiden määrittelyä ja tutkintokoulutuksen ja jatkuvan oppimisen tarpeiden kehittämistyötä. Olisiko työryhmä voinut ehdottaa toimintamallia, joka edistää alan osaamisen uudistumista?

Saarikoski Vesa
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kontula Hanna
Jyväskylän ammattikorkeakoulu - Hyvinvointiyksikkö